

o czym niżej. — Powtarzamy, że lubo procesa o przedmiot wartości 200 złr. są niezmiernie rzadkie w Galicyi, a tém samém i postępowanie ustne rzadko ma miejsce, rutyna jednak sądowa, zredukowała tam procesa *ustne*, do formalności, że strony a raczej ich adwokaci, składają do protokołu sędziego swoje wnioski gotowe *na piśmie*; co się tam *ustnem* postępowaniem nazywa.

Jeżeli proces odbywa się na piśmie (*co jest regułą wedle procedury galicyjskiej*) żadne pismo nie może być wniesione bez podpisu adwokata. (par. 15). Termin do odpowiedzi na pisma wyznacza sędzia referent. (par. 30). Termin ten postanowiony jest na minimum 30 dni (par. 31). Termina do repliki a nawet dupliki, tudzież do odpowiedzi na nie ustanowione są na dni 14 (par. 37 i 42). Takież same do stawienia konkluzji (par. 46). Z powyższych terminów żaden nie jest prekluzyjny. Po wniesieniu wszystkich pism, następuje w dni 8 tak zwana inrotulacja akt, (sumaryusz) (par. 313) Sąd wyznacza osobę sądową, która prowadzi protokół inrotulacji. (par. 316) Protokół ten podpisują strony wraz z prowadzącym protokół. (par. 320) Po inrotulacji aktów sędzia referent sporządza relację i wprowadza sprawę przy drzwiach zamkniętych, a sąd obowiązany ferować w niej wyrok, *jak być może najspieszniej*. (*nach Möglichkeit zu beschleunigen*) (par. 324). Nie wolno jest publikować wyroku, ale takowy stronom ma być doręczony. (par. 327) Motywa na których sąd wyrok swój oparł, mogą być w odpisach komunikowane stronom, w razie, jeżeli się od wyroku do wyższej instancji odwołują. (par. 328). Gdyby sędzia spór przeciw porządkowi zwłóczył, albo strony przez złe sprawowanie swego urzędu uciążała, odpowiedzialnym jest za szkodę; skargę w tej mierze rozstrzyga wyższy sędzia (*der obere Richter*) (par. 574 i 575). Adwokaci wyrządzający stronie przez nieuwagę szkodę, powinni ją wynagrodzić i odpowiednio być karanymi (par. 561). Uchybienia adwokata wyliczone są w §§ 562 i 563. Dotyczą one głównie zachowania się jego moralnego, jak np. żeby unikał wybiegów, obelg, żeby się nie podejmował processów oczywiście niesprawiedliwych (*ein offenbares Unrecht zu vertheidigen*) żeby postępowanie jego nie było znamięm złego i niegodziwego charakteru itp. w tych tedy wszystkich wypadkach sąd apellacyjny, wedle zas. par. 564 władza polityczna, w razie osobliwie gdyby długi robił, ma prawo ukarania go, a nawet wykreślenia z listy adwokatów.

Z przytoczonej powyżej treści najgłówniejszych

przepisów, dotyczących instrukcyi processu, wedle galicyjskiej, a wedle krakowskiej procedury, wynika sama przez się konieczna różnica, w biegu sporów wedle jednej lub drugiej procedury instruowanych. W Krakowie, jawność postępowania i głośna rozprawa, stawia stronę w możności skutecznego kontrolowania swojego obrońcy; w Galicyi, instrukcyja piśmienna nie pozwala stronie asystować postępowi sprawy, i postęp ten zupełnie od obrońcy jest zawisłym. W Krakowie, strony mogą się bronić same, w asystencyi lub bez asystencyi obrońcy, w Galicyi nie mogą się bronić tylko przez adwokata. W Krakowie, sędzia nie może być doradcą strony; w Galicyi przeciwnie, prawo nakazuje mu, ażeby czuwał nad jej interessem, i ją oświecał. W Krakowie, potrzeba wyroku sądu, iżby oddać sprawę na relację, to jest izby zadecydować, że ma być na piśmie instruowaną; w Galicyi, instrukcyje piśmienne w sprawach nawet, gdzie prawo dozwala ustnej, zależą od zgódzenia się stron, które, gdy tam są zawsze przez adwokatów zastępowane, zawsze też na instrukcyję piśmienną zgadzają się. W Krakowie termina do składania pism i odpowiedzi na nie w razie instrukcyi na piśmie, są oznaczone prawem i prekluzyjne; w Galicyi, termina te wyznacza sędzia referent, i prawo tylko ich minimum naznacza, co się zaś z temi terminami dzieje, przekonamy się z rozbioru drugiej z kolei przyczyny zwłoki postępu processu w Galicyi, jak o niej mówić będziemy. W Krakowie, sąd i sędziowie odpowiedzialni są za niesądzenie sprawy z kolei do sądenia przypadającej, oskarżonego sądzi w takim razie sąd, i wyłączony jest tym samym od sądenia spraw w których strona skarżąca jest interessowaną; w Galicyi, odpowiedzialność sędziego, orzeczoną jest wprawdzie jako zasada, ale w tak ogólnych i niepewnych wyrazach, a rozpoznanie skargi, powierzone jest urzędnikowi nieoznaczonemu, bo w całym kodeksie postępowania nie ma definicyi, co to jest za osoba *der obere Richter*, — że odpowiedzialność o której mówimy, uważać potrzeba za czyste teoretyczną tylko, ale w praktyce niewykonalną. W Krakowie adwokaci poddani są odpowiedzialności za uchybienia na szkodę interesów strony, i odpowiedzialność ta, tudzież forum przed którym dochodzoną być ma, kary wreszcie które za sobą pociągają, są jasno dobitnie i specjalnie określone; w Galicyi odpowiedzialność adwokatów względnie stron, jest orzeczoną tak ogólnie, że strona prywatna nie wie nawet, czyli wynagrodzenia szkód sobie wyrządzonych w zasadzie przyznanego, w drodze no-

wego processu przeciw adwokatowi, czy też na drodze ekonomicznej dochodzić ma; i uchybienia tylko adwokatów względnie publicznego porządku, są tam specjalnie i wyraźnie orzeczonej jurysdykcyi poddane, uchybienia, które dochodzić i karać, może być jedynie interesem urzędu publicznego, ale nie prywatnej strony. W Krakowie, wyroki zapadać muszą natychmiast po wprowadzeniu sprawy na audyencyję publiczną; w Galicyi ferowanie wyroku, uczyniono zawisłym *od możliwości*. W Krakowie wyroki muszą być publikowane. Strony przeto wiedzą natychmiast o wypadku i powodach decyzji sądowej, w Galicyi, nie wolno jest publikować wyroku, a motywa jego, tylko na żądanie strony interessowanej komunikowane bywają.

Lecz to jest summa pierwszej dopiero z kolei przyczyny zwłoki w postępie processu wedle procedury galicyjskiej. Druga przyczyna, jest jeżeli można więcej jeszcze stanowczą, i o niej też pomówimy w następującym artykule.

Przegląd Polityczny.

Oprócz podanej wczoraj w krótkości treści obrad izb pruskich nie masz ważnego do doniesienia z Berlina. Nie ulega wątpliwości, iż Papiież wydał breve do biskupów niemieckich zastrzegające ścisłe zastosowanie się do ustaw kanonicznych o małżeństwach mieszanych.

Zadawiony proces redaktora *Gazety Nowo-pruskiej* Wagenera pociągniętego do odpowiedzialności za obrazę prezydenta towarzystwa żeglugi morskiej p. Blocha, skończył się skazaniem oskarżonego na trzy miesiące więzienia i 50 tal. kary.

Rada Związkowa jak mówią, po wysłuchaniu pułkownika Bourgeois postanowiła przesłać rządowi austriackiemu nową notę a do państw sprzymierzonych wyjaśnienie onejże. P. Bourgeois oddała się na znaczny przeciąg czasu, co domyślać się każe, iż rzeczy nie stoją tak źle jak się zdawało.

Freiburg w zupełnym jest pokoju. Pułkownik Perrier odprowadzony został do więzienia. Rząd freiburgski kazał tylko obsadzić zbrojną wieś, z których powstańcy wyszli przeciw miastu. Koszta processu pokryje zapewne majątek schwytanego bogatego patrycysza Ludwika Weck.

Francuskich i angielskich dzienników nieodebrałszy dzisiaj.

Odmówienie przez posła hiszpańskiego w Wiedniu p. Torre d'Aylon, ofiarowanej mu teki spraw zagranicznych, wprawdo w niemale kłopot prezesa gabinetu, generała Lersundi, gdyż najdłużsi ludzkie jakimi są Rios Rosas, Martinez de la Rosa i Sartorius odmawiają udziału swojego w gabinecie. Lersundi odebrałszy depeszę od p. Aylon miał powiedzieć. „Jeżeli on mnie ma, że pozostanie na swoim poselstwie, to się zawiedzie.“ Wyglądają zatem co chwila odwołania p. Aylon z Wiednia.

Mówią także o zamierzonej szturm-petycyi do królowej, ciałem przywołania napowrót marszałka Narvaeza do kraju; poseł angielski ma energicznie sprawę tę po-

a wypoczynek — na zawsze!...

Po godzinnej śródkiem tej pustyni podróży, stanęliśmy w wiosce El-szellal nad brzegiem Nilu. Wzięła ona nazwisko swoje od katarakty, jest jej najbliższą. Naprzeciwko tej wioski ukazała nam się wyspa File, którą czarodziejską nazwać sobie pozwolę. Jeżeli bowiem siedząc w wygodnym krześle na parzydkim balacie, wyrzekł się kiedy sami do siebie na widok przepysznej dekoracyi, przechodzącej napływem zgromadzonych skarbów pięknoty, wszystko cokolwiek wyobrazić sobie można: — O to nie istnieje!... jeżeli przeglądając wspaniałe angielskie keepsaki, natrafiliście na rycinę z krajobrazem tak pięknym i delikatnym, iż zdawało wam się, że ze świata marzeń artysty mógł tylko być zdjętym — przyjedźcie oglądać File, a przekonacie się, że obraz, jaki wyspa ta stawia przed oczami, wszelkie prześciga marzenia. Połączyły się na wyspie File natura ze sztuką, i w najdoskonalszą złąży harmonią, chociaż pierwsza pozostała zawsze czem była, a dzieła drugiej uległy kolei czasu. Nil przekształca się tutaj w ogromne jezioro, zamknięte do koła niememi skałami z granitu. Przy skałach gdzie-niegdzie dawnych świątyni ruiny. Od wschodu nad brzegiem rzeki wioska z laskiem palmowym — w oddali rozległa pustynia. W tych niejako ramach, i na owem zwierciadle, wznosi się nie wielka wprawdzie wyspa, lecz przepiękna najprzecudowniejszymi ruinami... przez jedną z nich z 16 olbrzymich w czworobok złożoną kolumn, przegląda błękit horyzontu.... Promienie słoneczne łamią się wśród mnóstwa portyków, kolumnad, pylonów... a białość ich odbija się w świeżej wegetacyi krzewów, które są pokryte i kłombów z palm i akacyi... Tam, gdzie na wyspie granit nie stawiał zapory mostom rzeki, wznoszą się kamienne śmiałe terasy...

Przeprawiwszy się łodzią, oglądałem bogactwa te w ciągłym zachwyceniu. Wpatrując się w cały wdzięk tego miejsca, coraz więcej pojmołem się, jaką dawał po-

gaństwu. Zrobił on z wyspy File niezdobytą twierdzą, która broniła się chrześcijaństwu aż do czasów Justyniana. Już kraj prawie cały krzyżowi hołdował, kiedy jeszcze w tych świątyniach bożkom palono kadzidła. Zaprrawdę, trudno mówić było o innym niebie mieszkańcom takiego Edenu, trudno przekonać, że umartwieniem dostąpić winni szczęśliwości tych ludzi, którzy podobnych używają rozkoszy!

Z trudnością przychodziło włóczyć przewodnika i wpaływać się w hieroglify; jakim bożkom stawiane były te przybytki, było mi, wyznać muszę rzeczą dosyć obojętną. Izys miała zdaje się na wyspie File największą świątynię, i budowy noszą cechy Faraonów, Ptolomeuszów i Rzymian. Grecki styl sprostując się daje. Krzyże gdzie-niegdzie na kolumnach istniejące, dowodzą, że w końcu jednak gmachy te słyżały cześć prawdziwego Boga. Z mnóstwa świeżych napisów, a raczej podpisów, które jak wszystkie ruiny w Egipcie, tak i tutaj pokrywają ściany, a zawierają zwykle imiona, dwa są dosyć ciekawe. Jeden komisji uczonój francuzkiej z załączeniem stopnia długości i szerokości jeograficznej na południk paryżki wyrachowanego, drugi podający nazwiska generałów i wyższych oficerów francuzkich z dywizyi Desaix, którzy pod czas ekspedycyi Bonapartego w r. 1799 aż tutaj doszli. Ten ostatni przez jakiegoś zapewne nieprzyjaciela Francuzów został dżumem nadwreżony i w kilku miejscach nienawistnemi zastąpiony słowy. Co jak się zdaje dało powód do prostego napisu na tej samej tablicy głęboko wyrzytego: *Une page de l'histoire ne doit pas être salie.*

I zaiste słusznie miał ten, kto się ujął za ową pamiętką, słusznie z podwojnej przyczyny. Raz, że karta historii nie powinna być splamiona, jak sam napisał, powtóre, że ekspedycya francuzka nadzwyczaj mało tutaj zostawiła pamiętek. Jest w tém może niejaka dla Francuzi chluba. Trwało bowiem za krótko zajęcie przez Fran-

czów Egiptu, aby w przejściu swoim dobre mogło zostawić wspomnienia, odznaczyć się wszakże musiało umiarkowaniem i sprawiedliwością, że złych nie zostawiło, bo na to długiego czasu niestrzeba. Nie mówię tu o moralnym pobytu Francuzów na cywilizacyę Egiptu wpływie, to różnym podlega zdaniom. Ale co pewna, że w ludzkiej nigdy o nim nie słycać, a przecie jakkolwiek krótki, głośnemi odznaczył się czynami. Nawet imię Bonapartego, jest prawie w ludzkiej nieznanem, pomimo, że pan Thiers w dziele swoim *Histoire de la Révolution*, w tomie, jeżeli się nie mylę 10tym, utrzymuje, że nazywany był przez Arabów *Sultan Kebir*, co według niego znaczy *Sultan de feu*. Wybaczy szanowny autor, że *Kebir* nie znaczy po arabsku *ogień*, ale *wielki*, a Sułtanem wielkim *Sultan Kebir* nazywają tutaj każdego prawie tureckiego Sułtana. Lecz mniejsza o tę drobnostkę, chcę, chciałem tylko powiedzieć mimochodem, rzecz dosyć dziwną, to jest jak dalece zatarła się w kraju pamięć zajęcia Egiptu przez wojska francuzkie.

Zwyspy File dopiero widzieć można dalsze przedłużenie Nilu między skałami, bo z brzoza powtarzam, rzeka wydaje się być jeziorem. Puściliśmy się jedną taką odnogą, i w pięciu minutach stanęli nad brzegiem największej katarakty. Wypada mi tu oświadczyć, że katarakty Nilu niewłaściwie tak są, dziś przynajmniej nazwane. Przez wodospad, jak to sam wyraz tłumaczy, wystawiamy sobie wodę spadającą z pewnej wysokości. Nie masz tu tego wcale. Katarakty Nilu, są po prostu skały rzucone w jego łożysko, przez które w jednych miejscach woda wierzchem przechodzi, o które się w innych roztrąca i z pewnym szumem i hałasem dalej pędzi. Pochyłość czyli wysokość spadku jest zwykle bardzo mała: największa ta właśnie, nad którąś stali na 50 kroków długości, ma zaledwie stop cztery. Cała zaś pochylność łoża Nilu, od miejsca gdzie owe skały przerzynają koryto, ścisnąją wody i tworzą fale, które Francuzi *brisante* nazywają,

Table with 5 columns: Numer porz., Imię i nazwisko popisowego, Mieszkanie, Godność lub zatrudnien., and a central column for names and addresses.

Obwieszczenie. RADA MIASTA KRAKOWA. Wydział Administracji i Skarbu.

Na uwiecznienie pamiętki szczęśliwego ocalenia życia i powrotu do zdrowia Jego Cesarzsko-Królewskiej Apostolskiej Mości Najjaśniejszego i najmilszego...

Obwieszczenie. PISARZ CES. KRÓL. TRYBUNAŁU Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Podaje do publicznej wiadomości, iż na żądanie Szymona Grudkiewicza, obywatela miasta Krakowa, przy ulicy Grodzkiej pod L. 84/5...

ności wyrokami powyższymi ustanowione, są następujące: 1) Cena szacunkowa zajętej realności na Czarniej wsi przy Krakowie pod L. 32 w gminie IX...

Donoszą z Paryża dnia 2go kwietnia r. b. Na danym balu przez Komitet prawodawczy był szampan, dostarczony z domu Mumm pod firmą G. H. Mumm et Ct. w Reims i F. A. Mumm w Frankfurt...

Dla dogodności PP. Gospodarzy wiejskich Skład pana Statowskiego w Sukiennicach w Krakowie zaopatrzony został w zapasy (415-3-10)

Gipsu surowego,

na najcieńszą mąkę mielonego, cetnar (100 funt. polsk.) sprzedaje się po... Cetnar wiedeński... 18 Worek korcowy gipsu surowego 3 cetnary polskie...

Gips palony

do sztukaterii, sufitów i wszelkich murów wewnętrznych: Cetnar wiedeński... Cetnar polski... 18 Ćwierć krakowskiej wagi 80 funtów polskich... 14 1/2

Kości mielone

jako najskuteczniejszy nawóz Cetnar wiedeński... Cetnar polski... 1 1/2 Worek korcowy kości mielonych 250 funt. polsk. onych...

Złożone tam zostały wzory cegieł wyborowych z gliny zwyczajnej i ogniotrwałej - rur glinianych do osuszania gruntów i pomieszczeń (drainage), cegieł dętych i dachówek...

Zo strony dominiu Demba, obwodu Bocheńskiego, wzywa się niniejszym nieobecny i zbiegły popisywał Jędrzej Kubala z Demba n. d. 63...

Inseraty.

W państwie Skałat, obwodzie Tarnopolskim, jest do wydzierżawienia od 1go lipca 1853 wieś Kamionki, i według okoliczności drugi folwark...

Józef Proczkowski B L A C H A R Z w Rzeszowie zamieszkały, poleca Szanownej Publiczności swój sklep dobrze zaopatrzony w rozmaite wyroby blacharskie z różnego metalu...

Kundmachung. Ziehung am 7ten Juni 1853 die Ziehung einer grossen und reichsausgestatteten Effekten-Lotterie. Sr. Majestät dem Kaiser Franz Josef I. zum Besten des Wiener Kinderspitals...

POWÓZ (façon ballon) na 4 osoby z wszelkimi rekwiizytami do podróży, z żaluzjami, dwoma kuframi do pakowania... Drugi POWÓZ (façon faeton), także na 4 osoby...

